

[Stubbjær Pedersen]

vandløb, men hvordan skulle de kunne se deres kreditorer i øjnene, hvis de ikke udnyttede alle deres muligheder til det yderste.

Det er dette høje tings ansvar, at disse mennesker igen får fodfæste, at de igen får troen på en fremtid i det samfund, hvor de rent demokratisk er i mindretal. Vi må gøre os klart, at får vi ikke nu lavet en gennemgribende gældssanering eller refinansiering eller på anden måde får givet landbruget kompensation for de tab, det har lidt i de senere år, så går det galt, rivende galt. Skal dansk landbrug fortsætte – og det er der et bredt flertal i folketinget for at det skal – må vi nu også samles om at give landbruget sådanne betingelser, at det kan få mulighed for en anstændig tilværelse. Vi må være parate til at ofre de beløb, der er nødvendige, også selv om vi ikke har pengene, også selv om vi nok ikke kan finde besparelser på andre konti. Vi må erkende, at en stor del af det, det koster at hjælpe landbruget nu, bliver et øget underskud på statsfinanserne, og det har CD sagt rent ud.

Der vil sikkert under debatten her i dag tegne sig et flertal for en række punkter, der kan hjælpe landbruget, uden om regeringen. Det altafgørende er da også, at vi nu finder en løsning med eller uden regeringen.

Men jeg vil også gerne sige, at det bedste for alle parter ville nok være, om vi kunne finde en løsning på landbrugets problemer, en løsning, som landbruget kunne blive tilfreds med, og en løsning, som dette lands største parti også kunne være med i. Det ville være en lykkelig situation, hvis vi nu fandt en løsning, som kunne holde år ud i fremtiden.

Tag f. eks. forsvarsforligene, som vi nu har kendt dem i mange år. Her har vi et stort og et bredt flertal i folketinget. Vi har indgået nogle aftaler, nogle forlig, der sikrer forsvarret arbejdsro i 4-5 år frem i tiden. Det ville være lykkeligt, hvis vi kunne lave noget tilsvarende for landbruget, men det kræver naturligtvis, at det bliver et forlig, som landbruget kan leve med. Vi har alle et medansvar for, at det er gået, som det er, og det må vi alle erkende. Men vi har også alle sammen en forpligtelse til at komme landbruget til hjælp nu, ikke alene for landbrugets skyld, men for hele det danske samfunds skyld, for sandheden er jo, at det ikke bare er landbru-

gets problemer, men i høj grad samfundets problemer.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Der blev af ordføreren anvendt et enkelt ord, der ligger uden for, hvad vi anser for acceptabelt i folketinget.

Larsen-Ledet (RV):

Det er ved at gå op for den danske befolkning, at landbrugets vilkår er af stor samfundsmæssig betydning. Ud over at forsyne hjemmemarkedet med landbrugsvarer til rimelige priser eksporterer dansk landbrug til mere end 80 lande. Det giver beskæftigelse, der hjembringes valuta, og samtidig må vi konstatere, at fødevarernes andel af timelønnen er den laveste, den har været.

I 1960'erne levede landmændene fra hånden og i munden, man sled på produktionsapparatet. I 1970'erne er der foretaget store investeringer i landbruget, og der er moderniseret både i primærlandbrugene og i landbrugets forædlingsvirksomheder. Store dele af disse investeringer er foretaget på baggrund af lånt kapital, og det blev samtidig dyrere at købe landbrug og foretage moderniseringer.

Vi er nu groft sagt i den situation, at mange af 1960'ernes landmænd, som ikke investerede, har svært ved at klare sig, fordi man ikke investerede, og samtidig ser vi, at mange af 1970'ernes landmænd, som investerede, heller ikke kan klare sig, fordi man investerede. Med andre ord: den høje rente er ved at tage livet af dansk landbrug. Og landbrugs-krisen er ikke et spørgsmål bare om nogle hundrede landmænd; det er et helt erhverv. Det er et spørgsmål, om vi skal have husdyrproduktion eller ej. Den gode jord skal nok blive dyrket; derimod er der fare på færde for en kapital- og arbejdskrævende husdyrproduktion. Derudover må vi også se i øjnene, at en samfundsmæssigt kulturislæt kan forsvinde, hvis vi får en kraftig tilbagegang for det husdyrproducerende landbrug.

Vi har fra det radikale venstre lagt et forslag frem om en samlet finansieringsreform, som har til hovedformål at skaffe billigere kapital til landbruget samt gennemføre forskellige særordninger for de grupper af landmandsfamilier, som er ude i økonomiske vanskeligheder.